

19.8.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Lausuntopyyntö 23.6.2016 (TEM 1239/03.01.01/2016; TEM 044:00/2016)

VARSINAIS-SUOMEN TE-TOIMISTON JA ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO JULKISEN TYÖ- VOIMA- JA YRITYSPALVELULAIN JA TYÖTTÖMYYSTURVALAIN YM. MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt mm. ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta lausuntoa hallituksen esityksestä julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain ja työttömyysturvalain muuttamisesta.

Varsinais-Suomen TE-toimisto ja ELY-keskus antavat yhteisen lausunnon. Suunniteltuja muutoksia pidetään pääosin hyvin perusteltuina, mutta niiden toteutuminen käytännössä halutulla tavalla vaatii lain perusteluihin ja soveltamisohjeisiin panostamista. Varsinais-Suomen lausunnossa on nostettu esiin vain suurempia ja keskeisimpinä pitämiämme osia hallituksen esityksestä.

Palkkatuki

Valtion rahoittaman työttömyysetuuden käyttö palkkatuen ja starttirahan rahoitukseen parantaa mahdollisuuksia em. tukien käyttöön työllistämisen edistämiseksi verrattuna nykytilanteeseen, jossa mom. 51 määrärahojen jatkuva supistuminen on vähentänyt työttömien mahdollisuuksia em. tukien hyödyntämiseen. Työttömyysetuusmäärärahojen käyttö em. tukien rahoituksessa lisää yhdenvertaisuutta asiakkaiden välillä. Nykyisellään epätasa-arvoisuus asiakkaiden välillä näkyy mm. siinä, että eri puolilla Suomea määrärahatilanteet ovat olleet erilaiset ja alkuvuodesta tukea hakeneet ovat olleet eri tilanteessa kuin loppuvuonna hakemuksensa jättäneet palveluun varatun määrärahan loputtua kesken vuoden. Palveluiden sujuvuuden näkökulmasta muutoksessa on tärkeä kiinnittää huomiota siihen, ettei useilta momenteilta tuleva rahoitus lisää hallinnollista työtä esim. määrärahasuuruudessa.

Palkkatuen enimmäismäärän muutos siten, että ennalta määritellyn prosentiosuuden sijaan tietyn mittaisella työttömyyden keston perusteella maksettavan palkkatuen enimmäismäärä olisi enintään 30, 40 tai 50 palkkauskustannuksista, parantaa tukien myöntämiseen käytettävissä olevan määrärahan riittävyttä ja tukee asiakaspalvelun tasalaatuisuutta. Toisaalta tuen määrän muuttuessa harkinnanvaraiseksi, on tuen hakijan nykyistä vaikeampi hahmottaa tuen merkitystä työllistämiselle ja

se voi vähentää mahdollisuuksia solmia uusia työsuhteita palkkatuen avulla. Jatkossa on ilmeisesti tehtävä rinnakkain kahdenlaista harkintaa eli arvioida henkilöön liittyvät palkkatuen myöntämiseen liittyvät yleiset edellytykset ja rinnalla arvioitava tukiprosenttia suhteessa palkkatuen määrärahaan. Tämä voi tuottaa jäykkyyttä tuen myöntämisen prosesseihin.

Jatkossa palkkatuen edellytyksenä ei olisi enää tuottavuuden aleneminen vaan osaamisen puutteet. Osaamisen puute on käsitteenä konkreettisempi kuin tuottavuuden aleneminen, joten tuen saajien näkökulmasta tuen myöntämisperusteet ovat selkeämmät. Alle vuoden työttömänä olleiden tuen myöntämisen sitominen pitkäaikaistyöttömyyden riskiin on perusteltu ratkaisu. Työttömyyden pitkittymisen riskissä sitoutuminen profilointityökalun arvioon voi tehdä tuen myöntämisestä alle vuoden työttömien osalta liiankin kategorisen.

Palkkatuen enimmäiskeston lyhentäminen 24 kuukaudesta 12 kuukauteen ei tuone dramaattista muutosta nykytilanteeseen, koska tuen jatkamisen mahdollisuus jää edelleen. Tukea voidaan em. tilanteessakin tarvittaessa myöntää maksimissaan 6 kuukauden ajaksi, jos tuella 12 kk työskennelleellä on edelleen riski työttömyyden pitkittymiseen (7 luku 8§:n 1. kohta). Tuen jatkamisen mahdollisuus vielä 12 kk jälkeenkin voi joissakin tilanteissa auttaa pitkään työttömänä ollutta, esim. 3.sektorille vuodeksi työllistettyä, löytämään seuraavan työsuhteen yrityssectorilta.

Tavoite palkkatuella tehdystä työstä työssäoloehtoon luettavan työn osuuden laskemisesta 75 % on hyvä – tuella työllistettyjen aktivoiminen hakemaan työtä palkkatuetun työn jatkoksi. Muutos herättäneen vastustus työnhakija ryhmissä, jotka ovat kauimpana työmarkkinoista ja kunnissa. Kunnille palkkatukityön tarjoaminen on ollut keino hallita työmarkkinatuen kunnan maksuosuuden kasvua. Työnhakijat, joiden on vaikeinta sijoittua avoimille työmarkkinoille, löytänevät myös tukityöjaksoson jatkoksi heikommin työtilaisuuksia ilman tukea täyttääkseen työssäoloehdon.

Starttiraha

Starttirahan lyhentäminen 12 kuukauteen ja tason lukitseminen peruspäivärahasololle ovat perusteltuja muutoksia, jotka yksinkertaistavat ja yhdenmukaistavat etuutta.

Teorian tasolla on mahdollisuus tukea sivutoimisen yrittäjyyden laajentamista päätoimiseksi hyvä. Päätoimiselta yrittäjältä työttömyysetuus jää pois, joten starttiraha alentaa kynnystä kokeilla yritystoiminnan laajentamista päätoimiseksi. Asiakaspalveluun ja starttipäätösten harkintaan muutos tuo haasteita, sillä jo yrittäjänä toimineilta saattaa tulla totuudenvastaisia väitteitä, että toiminta on ollut aikaisemmin sivutoimista. Asian selvittäminen voi olla vaikeaa.

Työkokeilu soveltavuuden arvioimiseksi

Mahdollisuus esitellä osaamistaan ja valmiuksiaan työnantajalle on kiva lisäys TE-palveluiden valikoimaan, erityisesti siitä hyötynevät vas-

ta ammattiin valmistuneet nuoret. Esitetty kokeiluun tulee tuomaan haasteita käytännön asiakastyöhön. Lyhyet työkokeilusopimukset lisäävät asiakaspalvelun antaman neuvonnan kysyntää, sillä myös lyhyessä työkokeilussa tulee täyttää samat työsopimuslain edellytykset kuin työkokeilussa muutoin. Osa työnantajat tuntee melko huonosti työsopimuslain velvoitteet ja niiden soveltaminen myös työkokeiluun herättää asiakaspalvelussa toistuvasti keskustelua.

Lisäksi palvelun nimeen olisi ollut hyvä kiinnittää huomioita. TE-toimiston ja asiakkaan kannalta nykyisessä työkokeilussa ja soveltavuuden arvioimiseksi järjestettävässä työkokeilussa on kyse eri tuotteesta: uudessa kuukauden mittaisessa työkokeilussa ei makseta kulkukorvausta, ei lasketa työssäolovelvoitteeseen, ei tutkittaisi keskeytymistä ym. Olisiko työnäyte ollut parempi nimi?

Työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot

Kulukorvauksen poistaminen ei liene ratkaiseva heikennys omaehtoisten opintojen tukemisessa ja toisaalta tuo tukimuodon tasavertaisemmaksi vaihtoehdoksi Kelan opintotuella. Vuoden keskeytymisvaatimuksen poistaminen aiemman työnantajan maksaman etuuden ns. jaksotusaikana on selkeyttävä muutos.

Pätevän syyn vaatimuksen palauttaminen opintojen tukemisen keskeyttämiseen lisää TE-toimiston asiantuntijoiden työtaakkaa. Keskeytysaikana ei saada työttömyyden perusteella etuutta, joten palautuksen aiheuttama työmäärä huomioiden olisi hyvä vielä harkita palautuksella saavutettavaa hyötyä suhteessa siitä aiheutuvaan työmäärään.

Liikkuvuusavustus

Liikkuvuuden lisäämiseksi kohdennettujen avustusten yhdenmukaistaminen poistamalla matka-avustus ja muuttoavustus erillisinä, on etuuk-sia selkeyttävä muutos, joka tehostanee mahdollisuuksia kannustaa liikkuvuuteen ja lisännee etuuden käyttöä. Asiakkaiden yhdenvertaisen palvelun näkökulmasta on hienoa, että tulee vain yksi liikkuvuuden tukimuoto ja että se on sama riippumatta asiakkaan työttömyysetuuden "lajista".

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Ehdotuksen mukaan alle 2 viikon yritystyöllistymisten pää- tai sivutoimisuutta ei tarvitsisi tutkia. Tällä voi olla selkeyttävä vaikutus, jonka ansiosta TE-toimiston työmäärä voi vähentyä. Toisaalta jotkin ammatinharjoittajat saattavat jatkossa tulla esittämään, että kaikki heidän työtilaisuuksensa kestävät yleensä alle 2 viikkoa. Kassoille ja Kelalle muutos tuottanee lisätyötä, sillä yrittäjien ilmoituksista voi olla työlästä saada esiin puhtaan työtulon määrää.

JTYP-mukaista työttömän määritelmää oltaisiin tämän johdosta muuttamassa, jotta lyhytaikaiset yritystyöllistymiset eivät rajoittaisi palkkatu-kea tai vuorotteluvapaasijaisuutta. Jatkuvasti lyhytkestoisesti yritystoi-

mintaan työllistyvä lienee osaamiseltaan selvästi vahvempi, kuin satunnaisia pätkätöitä tekevä henkilö, joten ehdotettu työttömän määritelmän muutos turvaamaan mahdollisuus palkkatukeen tai vuorotteluvapaasijaisuuteen ei välttämättä osoittaudu käytännössä tarpeelliseksi.

Martti Rantala
Yksikön päällikkö, VAR ELY-keskus

Kjell Henrichson
Johtaja, VAR TE-toimisto

Sari Säippä
asiantuntija, työelämäpalvelut, VAR ELY-keskus